

Willie de Wit

Als docent wiskunde en rt rekenen op een vmbo zal ik me vooral richten op het vmbo. Voor havo/vwo liggen ongetwijfeld ander interessante uitdagingen en ideeën, maar daar kan ik moeilijk over oordelen.

In het (heel) kort:

- Het rekenniveau in Nederland moet hoger? Of het moet is niet aan mij. Persoonlijk zou ik het zeker graag hoger zien. Echter niet voor mij, maar voor de leerling.
- Het rekenniveau in Nederland kan omhoog? Ja, daar is zeker ruimte voor!
- Een rekentoets is hiervoor nodig? Ja, maar wel als deze gebruikt gaat worden ten gunste van de leerling (Wat komt de leerling nog tekort? Wat heeft de leerling nodig? Welke richtingen zijn (wel) geschikt voor een leerling met rekenproblemen)
- Als het reken niveau –te- laag is, wie is daar dan schuldig aan? Geen idee, en persoonlijk maakt me dat niet uit. De leerling in ieder geval niet dus die mag daar niet de dupe van worden.
- Moet er een bb toets komen? Eenzelfde 2F toets aan het einde van het vmbo als de t/gt leerling is m.i. niet realistisch. Differentiatie in deze is een goede zaak. 2 opmerkingen: 1. Noem hem niet de bb toets (stigmatiserend en wordt snel gebagatelliseerd) maar voorbereidend 2F toets en 2. Stel eisen aan de rapportage ten aanzien van discrepanties van het niveau zodat een mbo door kan borduren op het behaalde niveau. (zie ook het volgende punt)
- Waarom moet een bb(/kb) leerling aan het eind van het vmbo voldoen aan 2F als hij/zij dat wederom moet aan het eind van het mbo 3 jaar later? Mijn inzet is dan ook een voorbereidende 2F toets te maken aan het eind van het vmbo. Daarmee krijgt de leerling 3 jaar extra tijd om aan 2F te gaan voldoen. De toets is dan een diagnostiserende toets en geen eindtoets.
- Moet de rekentoets nu al consequenties hebben voor de leerling? (Vervolg) opleidingen moeten gaan uitzoeken en aangeven welke rekervaardigheden en op welk niveau behoren aan de diverse opleidingen die zij aanbieden. Daarnaast kan het nog steeds zo zijn dat een leerling die de toets maakt niet uitputtend rekenles heeft gehad. Opleiders zijn nog steeds bezig zaken in te regelen. Tot die tijd zou m.i. de resultaten wel gebruikt kunnen worden om het niveau in Nederland algemeen te monitoren en eventueel worden gebruikt voor gesprekken met scholen. Met nadruk wil ik erop wijzen dat de eindtoetsen niet zelfstandig voor dat laatste doel moeten worden gebruikt. Daarvoor heeft men minstens ook instaptoetsen nodig van diezelfde leerlingen. De toetsen moeten als doel hebben de leerlingen te helpen de juiste stap(pen) te zetten in het vervolg van hun bestaan.

Rekenen Algemeen:

Iets wat naar mijn mening onvoldoende duidelijk wordt gemaakt in de meeste communicaties omtrent rekenen is dat hetgene wat de Commissie Meijerink onder rekenen heeft geschaard misschien beter Informatie Verwerking genoemd had kunnen worden. Veel discussies gaan alleen het (hoofd)reken gedeelte. Daarnaast levert het wat onduidelijkheid op bij leerlingen die het verband tussen rekenen en de vragen in de toetsen niet zien.

Reken niveau:

Hoe hoog de lat precies zou moeten liggen voor rekenen is niet aan mij. Wel sluit ik me aan bij hen die vinden dat het beter kan en ten dele bij hen die vinden dat het beter moet. Mijn ervaring is dat er zeker ruimte is in de capaciteiten van de leerlingen om het reken niveau omhoog te tillen. Gezien de enorme hoeveelheden informatie die leerlingen en eigenlijk iedereen te verwerken krijgen, lijkt het me meer dan verantwoord hier een belangrijke rol in de opleidingen aan toe te kennen. En die rekenmachine? Hoe vaak ziet u iemand op zijn telefoon na- of berekenen wat hij/zij moet gaan betalen?

De schuldvraag:

Een van de populaire onderwerpen in de discussie over rekenen is de schuldvraag. Als we moeten constateren dat het achteruit is gegaan met het rekenen, wie heeft daar dan schuld aan?

Gelukkig hebben we een keur aan mogelijkheden, namelijk:

Het po, het vo, de pabo's, de mbo's, de hogescholen, de universiteiten, het ministerie, de politiek in zijn algemeen, de maatschappij.

Maar....

Wie staat er niet in het rijtje? Maar wie heeft er straks wel een probleem? De leerling!

De schuldvraag is voor mij op dit ogenblik totaal niet relevant. Die leerling wel. Natuurlijk is er altijd wel het verwijt dat de leerling van tegenwoordig lui is en dat zij daarom ook maar de consequenties moeten dragen van een eventueel niet beheersen van een reken niveau. Maar waar heeft die gemiddelde leerling dit verwijt aan te danken? Hebben zij niet dat gedaan wat wij als scholen van ze vragen? Volgen ze niet alle lessen die wij ze voorhouden, al zien ze er niet altijd het nut van in? Die leerling wil wel, maar dan moeten wij, als onderwijs, wel vertellen wat we van ze verwachten en ze helpen die doelen te halen.

De consequenties:

Geen 2F/3F geen diploma. Dat is het uitgangspunt geweest. M.a.w. Als je niet kunt rekenen dan moet je jaren braaf naar school en hard werken zonder dat je ooit een diploma zult krijgen. Dat dit problemen geeft met de motivatie behoef ik niet toe te lichten. Nu is er gekozen voor een pilot met een versoepeling. Al heeft die wel als consequentie dat een aantal vervolgoopleidingen niet gekozen

kunnen worden als men voor die oplossing kiest. De vraag is of men die überhaupt gekozen zou hebben als men slecht is in rekenen, valt te bezien. Toch moet ook hier een kanttekening worden geplaatst, nl: Het is nog niet duidelijk welke opleidingen wegvallen in het geval dat men kiest voor de rekentoets voor mensen met ernstige rekenproblemen/dyscalculie. Hoe maak je dan een goede keuze tussen 5 uur thuis extra rekenen per week of toch te proberen een 6 te behalen op een reguliere toets of een 5 als je met Nederlands kunt compenseren?

Naamgeving:

2F is het burgerschap niveau. Ten minste zo werd het gelanceerd. Willen we daarmee echt zeggen dat een ieder die 2F niet haalt een minderwaardig burger is, zal worden en zal blijven?

Dat lijkt me wat kort door de bocht. Een streefniveau, een niveau wat handig zou zijn voor elke burger om te hebben, dat wel. En als je dat niet hebt, dan moeten we je leren om met je "reken" handicap om te gaan in plaats van alleen maar een etiket op iemand hoofd te plakken.

Een logischere weg?

Een vmbo bb leerling zal normaal gesproken doorstromen naar het mbo niveau 2. Daar moet na 3 jaar afgesloten worden met het 2F niveau. Is het dan niet vreemd dat we datzelfde niveau verlangen bij aanvang van de opleiding? Het lijkt me dan ook niet meer dan logisch dat zij een toets krijgen die in die lijn naar 2F ligt op een niveau wat tussen 1F en 2F op het vmbo. Er wordt nu druk gekeken naar een zogenaamde bb toets. En dat sluit redelijk aan bij wat ik schrijf.

Verschil is dat ik niet zou spreken over een bb toets. Eerder heeft men al gesproken over een stigmatiserend effect van het benoemen van een rekentoets op de cijferlijst. Door de toets een bb toets te noemen, zal deze binnen korte tijd bekend staan als die toets die toch iedereen kan halen. Onterecht overigens, want dat zal nooit de bedoeling kunnen en mogen zijn. Namen zijn belangrijk. Als we de toets echter zien als een voorbereidende toets voor 2F over 3 jaar zou men hem veel beter de voorbereidende 2F toets kunnen noemen.

Een vmbo kb leerling zal normaal gesproken instromen naar het mbo niveau 3-4. Voor niveau 3 geldt wederom dat pas na 3 jaar dat 2F niveau behaald moet worden. Alleen die leerlingen die naar niveau 4 gaan zullen dan met de 3F worden geconfronteerd. Voor die laatste groep lijkt het afsluiten van het vmbo met een 2F toets een normale doorgang.

Een vmbo t/gt leerling zal normaal gesproken doorstromen naar niveau 4. Daar wordt na 3 jaar 3F gevraagd. Ook bij een overgang naar havo zal dat de gang van zaken zijn.

In een schema ziet dat er zo uit:

vmbo	Afronden vmbo	mbo	Afronden mbo
bb	Vorbereidend 2F	2	2F
kb	Vorbereidend 2F	3	2F
kb	2F	4	3F
t/gt	2F	4	3F

t/gt	2F	havo	3F
------	----	------	----

De toets voor ernstige rekenproblemen/dyscalculie en de doorlopende lijnen daarvan zullen apart bekeken moeten worden naar aanleiding van de pilot.

Gepubliceerd in de wiskunde E-brief van 04-12-2011.

De verplichte rekentoets in een ander licht

Waarschijnlijk zijn we het er met zijn allen over eens dat het rekenniveau bij onze leerlingen hoger zou moeten zijn. Daarvoor is geld nodig en dat vindt onze regering ook. Daarom geeft zij in deze tijd van bezuinigen een substantieel bedrag hieraan uit.

Maar mag je de leerling door invoering van de verplichte rekentoets zoals deze nu is gepland, de dupe laten worden van die wens? En gaat een leerling vier jaar lang zijn of haar best doen als een diploma nu al onhaalbaar lijkt?

Rekencertificaat

In mijn ogen bestaat er een goede manier om de leerling te sparen en toch het rekenniveau op peil te brengen. En dat is het rekencertificaat: een certificaat dat naast het diploma wordt verstrekt. Zie dat certificaat maar als een soort Cum Laude. Een leerling haalt bijvoorbeeld het vmbo-t diploma én het rekencertificaat 2F. Of de leerling komt van de basisschool mét het rekencertificaat 1S.

Een mbo kan dan bijvoorbeeld eisen dat je voor niveau 4 minstens het rekencertificaat 2F moet hebben. Het niet hebben van dat certificaat betekent dan dus niet dat je geen vmbo diploma krijgt, maar alleen dat je op het mbo niet op niveau 4 kunt instromen. Wil de leerling toch naar niveau 4, zal die leerling alsnog eerst het rekencertificaat moeten halen, bijvoorbeeld bij de gewenste mbo opleiding. En ook het bedrijfsleven kan naast het vmbo diploma natuurlijk een rekencertificaat eisen.

Excellente rekenaars

Behalve dat de leerlingen gewoon hun vmbo diploma kunnen blijven halen, geef je ze zo ook de mogelijkheid om te excelleren in rekenen. Een vmbo-bb leerling kan bijvoorbeeld slagen met rekencertificaat 3F terwijl een vmbo-t leerling met rekencertificaat 2S slaagt. Ben je een kei in rekenen, dan kun je dat met trots aan de hele wereld laten zien.

De referentieniveaus, die ik hier niet ter discussie stel, worden in mijn voorstel gewoon getoetst. De regering blijft dus een instrument in handen houden om de rekenvaardigheid van leerlingen te stimuleren en te monitoren. Maar in mijn voorstel blijven we de leerlingen een eerlijke kans op een diploma gunnen. En dat is winst.

Willie de Wit, willie@dewitnet.nl.